

також розгалужена заготівельно-збутова мережа, зорієнтована на велику кількість продавців та різних товарних партій продукції.

Важливим для участі домогосподарств в ринковому процесі є функціонування системи ринків у населених пунктах. На них продається значна частина сільськогосподарської продукції, особливо свіжих овочів і фруктів, ягід, картоплі, суттєва частина м'яса і молочних продуктів. Для овочів і фруктів – це основний канал реалізації для даних видів продукції. Кількість ринків у населених пунктах і обсяги продажу на них аграрної продукції суттєво збільшилися з початку 1990-х років. Але, на жаль, незважаючи на значне розширення торгових ринків, система збуту продукції для особистих приватних господарств є недосконалою [5, С. 243].

Від існування продовольчих ринків домогосподарства мають можливість прямого виходу на ринок, і відповідно, можливість встановити вищу ціну за продукцію, отримати інформацію про кон'юнктуру ринку.

Отже, домогосподарства мають важливе значення в розвитку національної економіки та забезпечення продовольчої безпеки нашої країни та все ж, як інші суб'єкти аграрного сектору, потребує зваженої державної підтримки та підтримки створення організованого ринку сільськогосподарської продукції.

Література.

1. Аграрний сектор економіки України (стан і перспективи розвитку) / М.В. Присяжнюк, М.В. Зубець, П.Т. Саблук та ін.; за ред. М.В. Присяжнюка, М.В. Зубця, П.Т. Саблука, В.Я. Месель-Веселяка, М.М. Федорова. – К. : ННЦ ІАЕ, 2011. – 1008 с.
2. Дудник О.В. Планування фінансового забезпечення інноваційних агротехнологій в умовах різного фінансового стану підприємств / Г.Є. Мазнев, О.В. Дудник // Вісник ХНТУСГ. – 2015. – № 161. – С. 60-73.
3. Кириленко В.В. Економіка: [Навчальний посібник] / В.В. Кириленко. – Тернопіль : Економічна думка, 2002. – 193 с.
4. Основні сільськогосподарські характеристики домогосподарств у сільській місцевості в 2015 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Станкевич Ю.Ю. Роль домогосподарств у розвитку національної економіки України / Ю.Ю. Станкевич. – Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. – 2019. – Т. 19. – С. 242-245.

МАЛЕЄВА М.С.*

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ БІРЖОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Біржова діяльність в Україні все ще перебуває на стадії становлення, незважаючи на позитивну динаміку останніх періодів. Особливий вплив на стан біржі має нинішня економічна криза, яка викликана нестабільною політичною ситуацією у країні. Однак, на сьогоднішній день в Україні зареєстровано 584 фондових, агропромислових, товарно-сировинних і універсальних бірж, що набагато більше, ніж у США та інших економічно розвинутих країнах [1]. Розвитку позабіржової та біржової діяльності в Україні заважає безліч проблем, починаючи від низького розвитку біржової культури, закінчуючи недовершеністю нормативного регулювання і непрозорістю на біржових ринках. Умовою розвитку економіки будь-яких країн, суб'єктів підприємництва є постійний процес залучення, розподілу та перерозподілу ресурсів. Враховуючи

* Науковий керівник – Крутько М.А., к.е.н.

важливу роль біржової діяльності в сучасній фінансовій та економічній системі, розв'язання існуючих проблем у біржовій діяльності є актуальним і потребує подальшого аналізу.

Біржі займають особливе місце в інфраструктурі сучасної економіки ринку. Біржовий ринок України, отримавши відповідне економічне середовище, розпочав вирішення труднощів із формуванням ринкових цін. Функціонування біржового ринку дозволяє розширювати та форсувати потоки вільних коштів, залучати додаткові інвестиції, встановлювати урівноважену ціну на товари, збільшувати ВВП.

В Україні відновлення діяльності бірж здійснювалось п'ятьма (спершу – біржі, потім – брокери) в період значного погіршення економіки, що призвело до негативних наслідків у їх діяльності [2].

На початку 2015 року в Україні налічувалось 555 (без урахування фондових бірж). Ефективно функціонували лише 11 з усіх [1]. Слід відмітити, що з таким обсягом бізнесових угод і територією країни це занадто велика кількість. Існує багато країн, в яких функціонує одна біржа [5].

Дані Державної служби статистики України: I квартал 2015 року – 1,7 тис. торгів на біржах, продано товарів на суму 6,8 млрд. грн., і укладено 16,3 тис. угод на 6,3 млрд. грн.; I квартал 2012 року – 1,4 тис. торгів, продано товарів і послуг на суму 26,9 млрд. грн., і укладено 15,4 тис. угод на 26,4 млрд. грн.; I кварталі 2014 року – знизився середній об'єм торгів у п'ять разів і склав 3,6 млн. грн. У цьому році велику кількість угод було укладено на товарних і товарно-сировинних біржах (30,3%) та агропромислових біржах (59,8%) [4].

Найвищі коефіцієнти ліквідності мали місце на біржах агропромислового спрямування (97,5%), на товарно-сировинних і товарних біржах (85,3%), універсальних (93,6%) та нерухомості (100%).

Порівнюючи з попереднім роком зросли обсяги угод з купівлі-продажу деревини, лісоматеріалів, та виробів з дерева на 87,8%, палива – на 37,5%, тоді як угоди на продукти харчування зменшилися на 97,4%, рослинна продукція – на 81,5%, тваринницька продукція – на 36,2%.

Від всіх біржових угод 82% займають спотові контракти (негайна поставка реального товару) (угоди по паливу (28,8%) та продукції рослинництва (45%). Форвардні контракти (з відстроченою поставкою на реальний товар) – 18% (на деревину, лісоматеріали, та вироби з деревини – 12%, на рослинництво 45,1%). Розподіл між форвардним та спотовим ринком, чи не повна відсутність ф'ючерсних контрактів є свідченням політичного та економічного впливу, через коливання курсу та непередбачуваність економічної ситуації в країні.

Найбільша частка біржових угод припадає на біржі Дніпропетровської (1,8%), Київської (4%), Полтавської (7,2%) областей та Києва (79,7%).

Аналізуючи приведені дані можна сказати, що в Україні немає сегмента біржового ринку, не дивлячись на рекордну кількість комерційних організацій з назвою «біржа». Товарні біржі в Україні не займають належних позицій, як того потребує сучасна економіка, тому виникає потреба переосмислення їх призначення та сутності, розробки обґрунтованих наукових пропозицій з приводу формування надійного та ефективного механізму біржі, сприятливих умов правового і організаційного функціонування. Крім того за останні роки на діяльність бірж в Україні істотно подіяла політична ситуація, занепад економіки у зв'язку з конфліктною ситуацією на сході країни.

Основними проблемами, які затримують розвиток біржової діяльності в Україні, за виключенням політичних, є наступні:

- мала частина організаційного ринку;
- незначна ліквідність;
- недостатня капіталізація ринку;
- проблема захисту інвесторів і прав акціонерів;
- нормативне (загальне) регулювання;
- депозитарна активність;

- стримане податкове стимулювання;
- невелика кількість інструментів біржі;
- високий рівень волатильності;
- непрозорість ринку;
- нестача біржової культури;
- брак професіоналів;
- дефіцит фінансових ресурсів.

Для покращення стану на біржовому ринку доцільно запропонувати заходи щодо поліпшення і реформування біржової діяльності:

- набагато скоротити кількість бірж, залишивши лише постійно діючі із значною чисельністю угод та розміром торгів;
- вирішити питання залучення додаткових фінансових ресурсів;
- збільшити внесок організованого ринку у загальному об'ємі торгів;
- дбати про захист прав інвестора на законодавчому рівні, виконання угод та гарантувати повернення внесених грошових коштів;
- підвищити рівень ліквідності та капіталізації;
- реорганізувати депозитарну систему;
- впровадити в біржову торгівлю нові інструменти;
- удосконалити біржову культуру та відродити історичні традиції в діяльності біржі;
- забезпечити біржовій діяльності прозорість;
- наполегливо впроваджувати модернізовані інформаційні технології в біржову діяльність.

Рекомендовані заходи можуть зробити кращою інвестиційну діяльність у країні, збільшать товарообіг і допоможуть економіці країни вийти із тіні [3].

Отже, у процесі розквіту торгівлі на біржі, відповідно до національних особливостей нашої країни та набутого світового досвіду, далі біржовий ринок повинен рухатись у напрямку заснування в Україні єдиної біржової системи, для цього необхідно: досягнути оптимальної кількості бірж, запровадити активне регулювання діяльності в біржовій системі, за допомогою створення на біржовому товарному ринку України розрахункових і клірингових установ та комісії, поліпшити моніторинг біржової кон'юнктури ринку, розкривати котирування не тільки дійсних біржових цін, а й передбачення на наступні місяці, виробити і втілити в дію концепцію економічних заходів, які спрямовані на стимулювання товаровиробників до реалізації продукції сільського господарства через освітлені процедури біржового ринку.

Література.

1. Державний комітет статистики: Статистична інформація. Кількість бірж України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Сухітра А.М. Біржова торгівля в Україні: проблеми становлення та розвитку [Електронний ресурс] / А.М. Сухітра, І.М. Сегідін. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/8_NND_2010/Economics/60579.doc.htm.
3. Науменкова С.В. Зарубіжний досвід організації систем регулювання й нагляду за діяльністю фінансових установ/ С.В. Науменкова // Фінанси України – 2009. – № 12. – С. 20-27.
4. Обсяги біржової торгівлі [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/news/~/303129>.
5. Пластун О.Л. Проблеми біржової діяльності в Україні та варіанти їх вирішення. [Електронний ресурс] / О.Л. Пластун. – Режим доступу: [file:///C:/Users/IceMan/Downloads/pprbsu_2013_37_16%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/IceMan/Downloads/pprbsu_2013_37_16%20(2).pdf).

